

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Borrassó)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

DON NICOLAU:—Seguint el vostre exemple, traballo y treballaré fins á morir.

ULLADA POLITICA

A cuyta-corrents, y com per omplir un buyt, se portá l' debat sobre l' estat de Barcelona, ab motiu de la suspensió de las garantías constitucionals. L' iniciá l' Sr. Junoy ab un magnífich discurs nutrit de datos respecte al us especial que l' govern ha fet de la suspensió y senyalant la impropriedad y 'ls perills qu' entranya la continuació del present estat excepcional. Li respongué en Romano, tractant de demostrar que la suspensió havia sigut dolça, tan dolça que casi som uns tontos els que demanem al govern que 'ns eximeixi de tanta dolçura. Pequem de ingratitud els que no reconeixem els grans beneficis que 'ns ha produhit la dieta de legalitat á que hem sigut sotmesos. Las 40 denuncias repartidas entre periódichs de tots colors y tendencias, son 40 delicias incomparables. El qui no se 'n xupa 'ls dits es que no té gust.

El Sr. Rusiñol s' empenya en saber si las ideas regionalistas eran licitas ó ilícitas, y després de molt perfiar lográ al últim qu' en Moret las declará legals, á lo menos en els termes en que las havia exposadas el diputat regionalista.

Al dia següent rompí l' foch un tal Sr. Romeo, tirant la cosa á barato y armanit gran bulla ab las sevas citas, no totes justas y convenientes. El Sr. Bertrán y Musitu, en lloch de respondreli, tractá d' encaixar la qüestió, parlant novament de l' us que s' havia fet de la suspensió, y citant multitud de casos que proban que si no s' entaulan més processos es perque ja casi deu acabarse l' paper sellat.

Y parlá en Moret, fent un discurs dels sens, de aquells que semblan il·luminats ab fochs de bengala y llum Drumont. Y parlá en Maura, no amagant el rezel, que li causa la intel·ligencia que la mateixa desgracia ha establert entre las victimas de la suspensió, y que pot arribar á produhir á la curta ó á la llarga conjuncions inesperadas. Sobre aquest punt se mostrá en Maura tan escamat, que declará excludit del partit conservador á qualsevol, siga qui siga, que professi ideas regionalistas. Ja no 's recorda poch ni molt de que ell fins fa poch fiava principalment en l' apoyo dels regionalistas, la reorganización del partit conservador á Barcelona. Está vist que, en certs moments, ningú ni l' mateix Maura pot lliurarse de tenir que renunciar á la mano de Dona Leonor.

L' insigne Salmerón pronunciá un breu discurs, nunci de majors ampliaciones en ocasió menos premiosa que la present. Pero aixís y tot posá l' dit á la llaga, atribuint el desconeixement dels gravissims problemas relacionats ab la Patria á que las regions no tenen en el Parlament la deguda y genuina representació, y carregant sobre l' régimen monárquich las desventajas d' Espanya.

El Sr. Rusiñol, que ja havia fet protestas categoricas de amor á Espanya y de respecte á tots els símbols que la representan, explicá una vegada més las aspiracions regionalistas, condensadas en el follet «La cuestión catalana», recabant per ellas el dret de vida, la facultat de ser sostingudas y propagadas.

Y per últim, el Sr. Pi y Arsuaga demostrá que las doctrinas regionalistas dimanavan del credo federal, puntualisant las deficiencias de que adolexian parangonadas ab la totalitat de aquell credo.

Y aixís acabá l' debat. Alguna cosa se 'n tragué en clar.

Las manifestacions dels regionalistas donan lloch á e-pèrar que l' «en programa purgat d' exageracions, s' inspirará en un major re-pecte y amor á la patria espanyola, aixís com també qu' en lo sucesiu farán la deguda juticia als republicans», ene mich' acérrim - tant ó més que 'la mateixos regionalistas del «abus» y excessos de la centralización.

Y clarament manifestá en Moret que la suspensió de las garantías cessará á Barcelona immediatament després de quedar aprobada la Lley de represió dels delictes contra la Patria y l' Exércit. Avants no pot ser. Per lo vist se pretén evitar que Barcelona inicihi una campanya vigorosa contra aquell projecte, que alguns reputan com un perill permanent contra l' exercici de la més preuhada de totes las llibertats. Casi val tant com dir que á Barcelona no li deslligarán las mans, sino quan cómodament li hajan posat la mordassa.

¡Bé pels liberals!

Ja en el Senat ha comensat, tranquilament la discussió de l' esmentada Lley. Del projecte del govern n' han sortit un dictamen y un vot particular. de manera qu' es com si tinguessim tres fillas d' Elena, de las quals, segons la cansó, «tres eran tres... y ninguna era buena.»

El govern afecta una gran reserva, pretenent que las Corts li resolguin una qüestió espinosa, qu' ell no pogué afrontar sense perill de una gravissima crisis. Y com que la crisis hauria fet naufragar el projecte de Lley, se va á l' aprobació de aquest, sigui en la forma que 's vulgui, mal per postres haja de sobrevenir l' aplassada crisis. Llavoras el projecte ja será lley, y l' ministeri que s' constituixi ja tindrà l' arma més poderosa que pot esgrimir un govern contra 'ls seus enemichs.

La debatuda qüestió de las jurisdiccions no será difícil de arreglar, á jutjar per la moderació empleada pel general Linares, de qui's pot dir que desde bon principi ha quitado mucho hierro al assunto, negant la existencia de certas pressions y afirmanit que l' Exércit se sotmetrá gustós al acort del Parlament.

Pero no es la qüestió de las jurisdiccions la que entranya major gravetat, sino l' índole mateixa de la lley, que ab sas definicions poch precisas, ab la rapidés sumarissima dels procediments, ab el rigor de las penas, y fins ab las dificultats que s' oposan á la concessió de la gracia de indult, está destinada á anular, en la practica, la llibertat d' emissió del pensament, reconeguda per la Constitució del Estat.

Creyéim, donchs, que sino en el Senat, en el Congrés donará lloch á empenyadas discussions... y que si á la fi no se sobreposa la rahó, será per l' interés que tenen alguns en atropellarla á tota costa.

Lo que no s' comprén es que aquests atacs á la llibertat parteixin sempre dels governs lliberals.

Ab molt bons auspichs ha comensat á Zaragoza l' Assemblée municipal republicana. D' ella 'n poden sortir, y no duptem que 'n sortiran, sabias doctrinas y salvadoras resolucions que acreixerán la importancia y afiansarán més y més la cohesió del partit republicá, que tant terreno té conquistat en las Corporacions municipals.

Pero no s' ha de perdre de vista que ja en Romanones maquina una nova reforma de la Lley municipal... y qu' en Maura ha dit que ab aquesta reforma s' hi ha d' aparellar la de la Lley electoral. Vels: hi aquí dugas novas amenassas contra la preponderancia creixent del partit republicá. Será precis qu' estiguem alerta, y es segur que hi estarem, perque 'ns hi va tot: la vida y la llibertat.

PEP BULLANGA

ACLARACIÓ

Una nota publicada en El Diluvio y reproduhida; creyéim que de bona fé, per altres diaris de la localitat, dona per establert «que en los Círculos literarios ha sido objeto de diversos comentarios la noticia de haber dejado la dirección de LA CAMPANA DE GRACIA D. José Roca y Roca.»

Desde fa més de una vintena d' anys el nostre bon amic y company, per motius particulars molt respectables, deixá voluntariament de figurar com á director dels periódichs de la casa. De manera que El Diluvio ha donat una nova ab més de vint anys de retrás.

Preçisa, donchs, incloure en el capítol de las invencions poch afortunadas lo relatiu als «comentarios de los Círculos literarios» en que ha intentat basar la noticia, com aquests Círculos no quedin reduhíts al únich y excludiu de la redacció de El Diluvio; dat que no ignora ningú que l' concurs valió y acíu del Sr. Roca y Roca y la seva amistat ferma, probada y carinyosa, no 'ns han faltat may ni es possible que 'ns faltin mentres visquem ell, nosaltres y els periódichs als quals ha consagrat els millors anys de la seva existencia.

ANTONI LÓPEZ, Editor propietari de LA CAMPANA DE GRACIA y La Esquilla de la Torratxa.

ONZE DE FEBRER

RENTA tres anys van transcorreguts desde la proclamació de la República espanyola. El temps, que tot ho acaba, no ha pogut, ni podrà esborrar may el recort de aqueixa fetxa memorable; recort fondament grabat en la conciencia de la part més sana del poble espanyol; recort, además, que viu enllassat ab una esperansa que un dia ó altre 's realisarà, per ser noble y feconda, desinteressada y redemptora.

Mal no s' reproduheixin punt per punt els fets singulars que portaren la República, tals com l' abdicació del caballeresch monarca D. Amadeo de Saboya, seguida immediatament del acort de l' Assemblée nacional retornant al poble espanyol la plena possessió de la seva soberania, la República torna rá, sense que hi hagi medi d' evitarho. Basta considerar per créureho aixís que la República representa un avens polítich... ¡y ay dels pobles que no progressan!.. Y ab aquest progrés hi va involucrada la solució natural y lógica del gran problema de la regeneració d' Espanya, dat que la forma de govern republicana es, sens disputa, la més viable, per viu- re essencialment encarnada en l' esperit públich; la més popular per sa connaturalización innata ab totes las llibertats, y la més elástica per la responsabilitat efectiva que dintre d' ella cab exigir á tots els poders públichs, desde 'ls més elevats als més insignificants, subjectes tots ells y perennement á las decisions de la voluntat nacional.

Ningú s' atrevéix ja avuy á discutir las ventajitas teóricas de la República sobre las demás formas de govern conegudas. Els impugnadors del régimen republicá apelan sempre á arguments, més ó menos capciosos y sofístichs, de pur carácter circunstancial. Invocan la tradició, per no dir la rutina; defensen certs interessos creats, per no dir un conjunt de privilegis injustos y odiosos... y en últim terme apelan al argument de que l' poble no está encare prou preparat per exercir el govern de sí mateix.

Arguments que 's giran en contra d' ells; pero aquest últim ab més forza que 'ls demás. Perque si fos certa la ineptitud del poble, ¿á qui si no á n' ells que 'l venen regint y gobernant per espay de tants sigles serian imputables las causas del endarreriment, del raquitisme y de la miseria intelectual, moral y física de aqueix poble á qui donan per incapaz? ¿Qué han fet ells may pera realzarlo y enaltrarlo? ¿Ni quin interés podria guarlos á procurarli aqueix enaltrament y aqueix real? ¿Creuen per ventura que las agrupacions humanas, al igual que las últimas especies de l' escala zoológica viuhien condemnadas á una abjección fatal, sense remey? ¿S' han figurat, per ventura, que la tutela que sobre d' ellas venen exercint ha de ser eternal y irredimible?

Aixís, donchs, encare que no fos més que pera

propulsar l' educació del poble, despertant la seva conciencia y desenrollant sas innatas propensions progressivas, se faria necessari lliurarlo de totes aqueixas trabas que l' oprimeixen, l' enervan y l' desnaturalisan. A forsa de tanteigs y de caygudas es com s' aprén á caminar. Y val més caure que anquilosarse.

La República del 73 sigué un ensaig, del qual— dignu lo que vulguin els seus enemichs sistemátichs —no pot estarne queixós el poble espanyol. A despit de las gravissimas dificultats de que visqué rodejada; combatuda ab sanya y perfidia per la reacció; abandonada á sas propias forsas quan no trahida per certs elements que al blasonar de liberals y demócratas venian obligats á serviria desinteressadament, hagué de fer cara á tres guerras civils y no desmayá un sol instant en el cumpliment de sos debers patriótics, sortint de son empenyo sense haver perdut ni un sol palm de territori nacional.

Podrá tatzársela de inexperta per la suma facilitat ab que devorava als homes que la dirigiren, y pel poch apego que aquests tenian á la conservació del poder. Pero ningó s' atrevirá á negar, ni á posar en dupte l' honradés inmaculada dels governs republicans.

Y encare s' haurá de dir, fentlos justicia, que quan havien reorganizat l' exércit y aquietat el bullici de certs elements revoltosos, fou quan rebé la República l' cop alevós y traïdor que acabá ab la seva existencia; atropello tan inaudit com injustificat, per quant no mereixia morir víctima de un cop de forsa, un estat de cosas creat per obra de la legalitat més correcta, y que mentres subsistí deixá expedit al poble l' us de totes las llibertats, y ab ellas els medis de concretar en el govern totes las aspiracions de la voluntat nacional.

Pero en el pecat havian de trobar la penitencia, tant els que atentaren contra la República, com els que de aqueix atentat s' apropiaren.

La llegenda del desgabell y del desordre y de las atrocitats que s' imputan al régimen republicá queda completament desvanecuda per l' espectacle real de la present situació d' Espanya, disminuhida en son territori, arruinada en sos interessos, deprimida en sas aspiracions, empantanegada en una horrible decadencia, presa de la reacció clerical, subjecta á las claudicacions del més despreciable servilisme y amenassada ab la pérdua de las més preuhadas llibertats conquistadas ab la sanch de dugas generacions d' héroes y de mártirs. May s' havia vist á Espanya una situació tan trista y anguniosa.

Meditim els esperits imparcials y dignu ab sinceritat si ab la República no s' hauria salvat tot, lo perdut, y lo qu' está en perill imminent: la integritat de la patria, y las instituciones lliberals. Pera salvar las colonias tenia la República entre sas solucions naturals y propias, la clau mestra del régimen autonómich. Per evitar el naufragi de las instituciones lliberals, possehia la República en sí mateixa la carta de navegar, á través dels mars del progrés modern. Altra molt distinta, en el concert de las nacions civilizadas, sería avuy la situació d' Espanya, sense l' cop d' Estat del general Pavía, preludi del cop de forsa de Sagunto.

No sabem si es molt lluny ó molt prop la reivindicació de las aspiracions republicanas que alentan y predominan, precisament, en aquella part de la nació que dona mostrars de major vitalitat y de un esperit independent á tota proba. A Fransa fou mester mitj sigle pera passar de la primera á la segona República, y no menos de vint anys per arribar de la segona á la tercera, que havia de ser la definitiva.

No desmayém. El mon marxa y marxa sempre endavant. Major número de republicans se contan avuy qu' en 1873, y son més experts y conscients que llavoras. L' idea 's va difundint, guanyant cors y enteniments arreu. La idea 's va infiltrant en l' esperit de totes las classes socials. Ab ella va unit el noble afany de ferla valer com l' únich impuls capás de conseguir la regeneració de la patria.

Y si en l' horitzó 's divisvan amenassadoras senyals de tormenta, y si s' percibeixen en el rostre molestos bufadas d' adversitat, cal arrostrarlas ab el cor tranquil y l' front seré... que molt bé podrian ser las últimas senyals de una revivalla frenética, missatjera de una proxima mort. Podrém patirne de moment sos mals efectos; pero aixó tenen els revolusius; en el acte pican, mes mouhen la sanch y desparten las energias.

De totes maneras, el poble republicá, identificat ab el país dispo'sa de la major y més invencible de las forsas: la forsa de la rahó.

Sápiga ferla valer y será seva la victoria definitiva.

P. K.

La influencia directa dels governs en el poder judicial, es l' atribut del despotisme.—Jouy.

La República del 73 en favor de las classes obreras (*)

EXTRAORDINARIA transcendencia tingué la Lley deguda á la iniciativa del Govern de 'n Pi y Margall, regulant el treball dels noys. Sancionada y publicada l' 24 de juliol de 1873, necessitava pera la seva aplicació un Reglament: á la República no li quedá temps pera ferlo, y 'ls Governos de 1874, y la Restauració que vingué després, el consideraren cosa tan insignificant, que ni menos fixaren la seva atenció en una materia de tanta transcendencia, fins 25 anys més tart, manant el Gabinet Silvela-Dato.

L' haguessin plantejat al seu temps, y Espanya

(*) Fragment del libre inédit: Cortes Republicanas de 1873.

hauria passat al davant de las nacions més cultas, en son deber d' amparar als menors de 10 anys de las fábricas, fundicions y talleres; en el de prohibir als noys menors de 13 y á las noyas de menos de 14, treballar més de cinch horas y may de nit; en el de que 'ls establiments situats á més de quatre kilòmetres de una població, en els quals treballassin més de 80 obrers ó obreras, majors de 17 anys, tinguessin obligació de sostenir una escola, quals gastos serian indemnissats per l' Estat, y un botiquí, y un metje cirurgiá, resident á menos de 10 kilòmetres, per assistir ab urgencia 'ls accidents desgraciats; que aquests y alguns altres preceptes igualment beneficis, en la mateixa Lley se trobavan ben determinats.

L' article VIII de aquésta deya aixís: «Jurats mixtes de obrers, fabricants, mestres d' estudi y metjes cuydarán de l' observancia de aquesta Lley.» A n' els conservadors se 'ls hi correngué en la seva semblant á n' ella, ficar en aquestas andansas al Rector del poble.

Emperó no podent omplir aquells Jurats totes las funcions corresponents á la idea continguda en la frasse, el Ministeri del Sr. Salmerón presentá un altre projecte de Lley en virtut del qual «perá diri mir equitativa y amistosament las qüestions que poguessin surgir entre propietaris, empressaris, fabricants y arrendataris, brassers ó treballadors, ordená que s' instituissin Jurats mixtes en totes las localitats ahont la Diputació Provincial respectiva ho acordés, ja espontáneament, ja á instancia de qualsevol interessat», quals Jurats havian de ser un pera cada industria.

Cada hñ d' ells s' havia de compondre de quatre membres: dos pertanyents á la condició de capitalistes y dos á la de obrers, elegits «per cuánts en la localitat prenguessin part en la respectiva industria en un y altre concepte», dividits á n' aquest fi en dos grupos, l' un de operaris y l' altre de capitalistes, essent elegibles tots ells per elecció directa.

Aquest Jurat mixte havia de ser «l' únich tribunal competent pera resoldre las qüestions civils que s' presentessin entre capitalistes y obrers, ab motiu del cumpliment dels contractes qu' entre ells haguessin celebrat lliurement, essent en aquest assumptos el seu fallo inapelable y executiu.»

Aquestes Lleys y tantas altres proposicions aprobadas ó que restaren en vías de serho, evidencian fins á quin punt la democracia republicana s' va bastar per atendre á las classes treballadoras. En aquell temps las qüestions socials no s' havian obert á Europa sino un camí molt curt; aquí á Espanya la part més numerosa y més ilustrada del partit republicá era, no ja individualista, sino adversaria declarada del socialisme, y ab tot las Constituyentes de 1873 aprobaren unánimement aquellas lleys ó prengueren en consideració aquellas proposicions.

Pero hi ha més encare: s' estava llavoras tan lluny dels tres vuyts, que únicament en las nacions més avensadas se parlava de la fixació de las horas de treball, y no obstant de aixó, set Diputats, alguns d' ells de la Dreta, considerant «que no es licit approfitar-se de las forsas materials del obrer, sense donar satisfacció á las sevas facultats intelectuales» y que aquest «no es un principi socialista, sino humá», proposaren que «la duració del jornal en las fábricas de vapor, talleres y demás establiments de carácter industrial ó fabril, no excedís de nou horas útils, devent «els Jurats mixtes castigar ab multas de 100 á 500 duros als fabricants, amos de talleres y demás patrons que infringissin aquest precepte.»

Unicament per haverse olvidat de aquests fets, pot haverhi en las classes treballadoras qui digui que per ellas tant se val la República com la monarquia. Tres mesos més de República haurian sigut suficients pera satisfere una multitud de necessitats avuy sentidas pels desheretats, ab tanta ó major intensitat que trenta tres anys enerra.

MIQUEL MORAYTA

(Del Fiat Lux, de Tánger.)

El tren del Zar

La estació ha quedat deserta. Tot el mon ha desfilat, endevinant la catástrofe que 'ls fets venen preparant.

Extesos sobre la via, pero en sentit oposat, hi ha dos trens á punt de marxa: l' un, en direcció á llevant; l' altre, ab rumbo al ponent tétrich. En tots dos palpitja ja el vapor de la impaciencia. ¿Quin sortirà més aviat?

Seguit del gegantesch Witte y clavant aquí y allá la mirada rezelosa, se presenta el débil Zar, l' heren d' aquells zars terribles que un temps movent sóls el bras feyan baixá el front en terra á cent milions de vasalls.

—Senyor—li diu el ministre— ja hi som.

—¿Cóm es que aixó está tan solitari?

—Ho ignoro, fa en Witte, dissimulant.— No obstant, sigui pel que sigui, per nosaltres es igual. Noch excelent maquinista y trobant ja preparat el tren que ha de conduhirnos, ¿qué ha de importarnos marxar ab l' andén ple de curiosos ó ab l' andén desert? El cas es sortir sense tardansa, que tenim el temps tatzat, y un segon que avuy se perdi pel imperi val un any.

—Pero... aquí veig dugas máquinas...

—Y dos trens: es natural.

Com qu' encare esteu per dirme cap á quin cantó hem d' anar...

Decidivós, ara es l' hora: esculliu el tren, y avall.

—¿Cóm se diu aquesta máquina?

—Resistencia.

—No está mal.

La nostra diada

Calendari Republicà.—Sant 11 de Febrer. (Festa de precepte.)

Bon padrí tingué sens dupte
 ¿Y aquesta altra? —*Libertat.*
 —Desagradable paraula!
 ¿Qui la degué batejar?
 —Vámos, Zar, determineuvos.
 ¿Quin tren esculliu?
 —Ni cal
 preguntarho aixó, amich Witte:
 fredament considerat,
 el tren de la *Resistencia*
 es el millor.
 —¡Nicolau!
 exclama 'l ministre: —'M sembla
 que us esteu equivocant.
 Creyeume á mi; coloqueu vos
 en el de la *Libertat*,
 qu' es més modern, més simpàtic,
 més sòlit de material
 de vàlvulas més perfectas,
 més segü... —'T cansas en vá.
 No 'n vull jo de cosas novas,
 no hi crech en la *Libertat*.
 M' agrada la *Resistencia*,
 y ella es la que 'm portará
 hasta el fi del meu viatge.
 —¡Zar, que feu un disbarat!
 Observeu que aquesta màquina
 té un fré que no pot anar,
 escarbotadas las rodas,
 els coixinets desgastats,
 las bielas totas torsadas...
 —¡Basta! No 'm convencerás
 Puja á la locomotora
 y sense més replicar
 fes que 'l tren se posi en marxa,
 que ja prou hem conversat.
 —¿Així ho voleu? ¡Així sigui!
 diu el ministre.
 Al instant
 se sent tremolar la màquina,
 crueix tot el complicat
 engranall de claus y rodas...
 y allá va 'l vell tren del Zar,
 portat per la *Resistencia*,
 travessant rius, y camps,
 y grans montanyas y pobles,
 com un caball desbocat,
 cego, disparat, frenètic,
 embrutant de fum 'l espay
 y deixant pels llochs hont passa
 un baf que sembla de sanch.
 ¡Pobre tren!.. ¿Quin fi li espera?
 ¡Pobre Zar!.. ¿Qui sab hont va?

C. GUMA

El meeting de Girona

Hem rebut l'allocució convocatoria del meeting que ha de celebrarse demà diumenje á Girona, als dos objectes següents:
 «Reclamar que 's restitueixi á la ciutat y provincia de Barcelona las garantías constitucionals: de

mostrar la solidaritat de tots els catalans en la defensa y l' amor á Catalunya y demanar que no s' aprobin projectes de Lley pera repr. mir delictes dits de opinió contra la patria y l' exercit.»
 L' allocució porta al peu las següents firmas: Albert Rusiñol.—Eusebi Corominas.—Duch de Solferino.—Joaquim Salvatella.—Joseph Zulueta.—Francisco de P. Albó.—Frederich Rahola.—J. M. a Vallés y Ribot.—Domingo Martí y Juliá.—Joan M. Bofill.—Jaume Carner.—Manuel Bonmati.—Bonaventura Carreras.—Francisco Montsalvatje.—Amadeo Hurtado.—Francisco de P. Cambó.—Miquel Junyent y Miquel Lep ortá.
 LA CAMPANA DE GRACIA presta al acte la seva adhesió més entusiasta.

L' home embrutit per la superstició es el més vil dels homes.—Plató.

EL QUID de la qüestió catalana

L' debat sostingut últimament en el Congrés apropiat del estat de Barcelona, fins portat de relisquentas y interromput ó tallat de improvis, ha posat al descubert els verdaders movils que guían al govern y al partit conservador respecte al tracte que s' ha de donar á la nostra capital y á sa provincia.
 Segons ells precisa tornarla pel bon camí, si 's plau per forza, entenent que del bon camí viu apartada desde l' instant que 's va desentendre de la tutela dels partits monárquichs y va acabar resoltament ab la omnipotencia del caciquisme. No poden resignarse á que 'l sufragi dels barcelonins no envihi á las Corts un sol diputat de las oligarquias imperants, ni á que 'ls monárquichs trobin sistemàticament barradas las portas del Consistori municipal. Y de aquí que s' hajan exagerat els perills que aixó representa per ells, tractant de presentar á cada regionalista com un separatista y á cada republicà com un anárquich.
 En vá serán totas las protestas contra aquesta evident adulteració de la realitat: tenen ulls y no hi volen veure, tenen orelles y s' empenyan en no sentirhi. La situació de Barcelona, tal com l' han imaginada, imposa l' adopció de midas excepcionals. En primer terme la suspensió de las garantías, y á continuació la lley especial de repressió dels delictes contra la Patria y l' Exércit, que tenen avuy en el teler. Per aixó, aixis com en un principi asseguravan que la suspensió de las garantías seria cosa pasatjera, durant tan sols el temps necessari pera restablir la calma en els esperits, ja diuhen ara que no será aixecada fins y á tant qu' estigui en vigor la lley especial de repressió. Del foch á las brasas.
 Perque aqueixa lley, sigui la que 's vulgui la jurisdicció que l' apliqui, equival en puritat á una suspensió perpetua de la primera y més prenhada de

totas las llibertats democráticas: la de la emissió del pensament. Será, si s' aproba, un arma formidable contra qualsevol periódich, qualsevol associació, qualsevol ciutadà que fassin nosa. La vaguetat en la definició dels delictes, la fórmula «directa ó indirectament» qu' en aqueixa definició s' emplea; la pena de supressió que s' imposa á las entitats processadas, á la segona ó á la tercera reincidencia, tot aixó pot contribuir á que 'l tal projecte de Lley dictat pera la salvaguardia de la Patria y l' Exércit, se converteixi en un verdader assot y en un medi hàbil d' eliminació de tots els enemics de las oligarquias imperants.
 No será necessari, com volia aquell periódich de Madrid, arrasar á Catalunya y sembrarla de sal: arrasat y sembrat de sal quedará 'l camp de las llibertats democráticas. Y las conseqüencias de aixó las preveyém prou; pero 'ns guardarem de consignarias, trobantnos com ens trobem cohibits per l' estat excepcional á que se 'ns té sotmesos.

De totas maneras no es ni ha sigut may la millor manera de clavar claus el volguerlos fer entrar per la cabota. Un régimen de rigor pot ser saludable en certs moments en qu' estigui pleament justificat; en cambi un régimen de arbitrariedad sistemática produhirá sempre 'ls efectes més contraris als propòsits dels qui, pera conseguir determinats fins, s' empenyin en emplearlo.
 Segurs estém nosaltres de que siguin las que 's vulgan las probas á que se las subjecta, ni Catalunya, ni Barcelona perdrán el seny, y sabrán arrotarlas ab impavida serenitat. No hi ha mal que cent anys duri. Se podrá cohibir fins arribar al últim extrem de lo suportable totas las manifestacions externes, reveladoras del ánima del nostre poble; pero aixis y tot trobaran aqueixas manifestacions un refugi segur en el fons inabordable de la conciencia individual, y la suma de las conciencias individuals produhirá una gran, espléndida, aclaparadora conciencia colectiva. Tal com el ferro pren forma en el foch de la fornal y sobre 'l enclusa batut pels malls y s' endureix ab el tremp de l' aygua, aixis també pendrá forma y 's trempará l' ánima catalana. Y l' eficacia de la propaganda legal que se 'ns veda, será en últim terme ventadosament substituhida per l' exemple de las persecucions injustas, que obra més directament qu' aquella, en els esperits.

Ja desd' ara 's notan síntomas de consoladoras aproximacions. Partits que s' combatían ab rudeza s' aproximan y 's relacionan, may sigui sino pera demanar una cosa tan justa com es el restabliment de las garantías constitucionals y la subsistencia de un régimen de amplia llibertat democrática que tots consideran igualment necessari als seus respectius intereses y indispensable á la dignificació de Catalunya y d' Espanya entera. Aquests primers passos poden portarne d' altres de més decisius. Res més fàcil que rompre per massa estrets els antics motllos dels partits locals, y abandonant, els uns, exclusivismes que no tenen rahó de ser, y 'ls altres, rezels injustificats, arribar á una estreta y poderosa conjunció, que assombri á Espanya entera y li fassi exclamar:
 —¡Qui havia de imaginar may que de tota aquella confusió d' equivochs, maliciosament fomentats per las oligarquias monárquicas, ne pugués sortir aqueixa espléndida y confortadora realitat!
 Bastará pera que aixó succeheixi que 'ls regionalistas compreguin que la República es la forma de govern més adequada per assegurar l' autonomia regional y municipal, y que 'ls republicans se fassin càrrech de que la República si ha de neixer torta y capacitar-se pera la realització de sos progressus anhelats, necessita indispensablement el concurs sincer de totas las classes sociales.
 Si tal se logra, que no es difícil, segons el cego afany que revelan els directors de las oligarquias, de conseguir lo impossible, aixó es: ofegar l' esperit de un poble digne y enamorat ab deliri del progrés modern; si tal se logra, á forsa de tenacitat y de constancia, Catalunya haurá prestat un nou y gran servey á la patria espanyola.
 Catalunya está destinada á ser, ab el concurs de tots els seus fills, la Covadonga de un' Espanya nova.

—¡Qui havia de imaginar may que de tota aquella confusió d' equivochs, maliciosament fomentats per las oligarquias monárquicas, ne pugués sortir aqueixa espléndida y confortadora realitat!
 Bastará pera que aixó succeheixi que 'ls regionalistas compreguin que la República es la forma de govern més adequada per assegurar l' autonomia regional y municipal, y que 'ls republicans se fassin càrrech de que la República si ha de neixer torta y capacitar-se pera la realització de sos progressus anhelats, necessita indispensablement el concurs sincer de totas las classes sociales.
 Si tal se logra, que no es difícil, segons el cego afany que revelan els directors de las oligarquias, de conseguir lo impossible, aixó es: ofegar l' esperit de un poble digne y enamorat ab deliri del progrés modern; si tal se logra, á forsa de tenacitat y de constancia, Catalunya haurá prestat un nou y gran servey á la patria espanyola.
 Catalunya está destinada á ser, ab el concurs de tots els seus fills, la Covadonga de un' Espanya nova.

AL pena d' enterarse de lo que diu el Sr. Sánchez Pastor en *La Vanguardia*, y val la pena d' enterarse'n perque 'l Sr. Sánchez Pastor pertany á la confraria dels que manan:
 «Aquí 's vol arrancar de la comissió de un ó varis delictes pera fer unas lleys atentorias al dret y á la llibertat, y aixó es lo que no pot ser y lo que no 's realitzarà sino á costa de grans perturbacions en nostra manera de ser política.
 «L' Exércit, com totas las demés institucions y com tots els individuos té dret á demanar que las lleys el posin á cubert de la injuria y la calumnia; aqueix es un desitj llegal, y á tal fi deuen reformarse quantas lleys siguin precisas; pero no es licit pendre peu de aquest natural anhel per atentar á las llibertats de reunió y de impremta, qu' es de lo que aquí 's tracta per uns, per altres y per tots.»

Després de aquestas francas manifestacions, sols ens cal afegir:
 Els que dihentse liberals fan obra contra las públicas llibertats, en el mateix pecat trobaran la penitencia.
 Morta la llibertat no tindrán ni rahó de ser. L' aprobació de la lley d' escepció que han formulat y impulsan representa 'l seu suicidi.
 ¿No hi haurá una má piadosa que 'ls arrenqui l' arma de las mans?
 El Círcul de la Unió Mercantil de Madrid ha celebrat una reunió, queixantse amargament de la com-

L' Assamblea de Zaragoza

—Republicans, la nova Verge del Pilar us espera.

petencia que fan a determinades indústries las congregacions religioses.

Creuen els industrials y comerciants de Madrid qu'encare que s'obliguen a las congregacions a pagar contribució, això no bastaria, resultant aixís y tot ruïnosa la seva competència.

Lo qual se comprén molt bé, en atenció a que las congregacions viuen en comunitat y acostuman a explotarho tot, desde 'l treball servil dels seus assilats, fins el fanatisme y l' imbecilitat dels seus clients.

Hi ha que desenganyarse: las congregacions religioses son totalment incompatibles ab la vida de las familias. La seva preponderancia representa l' extinció de las nacions.

¡Ab quin brillo, en Maura, va declarar expulsats del partit conservador als que professessin idees regionalistas!

Ay Senyor: ¡y pensar qu' encare no fa quinze días basava en el concurs de aquests elements, la reorganización del partit conservador de Barcelona...

Els expulsats podran consolar-se, remugant, a falta de macarrons, aquell adagi macarrònic que diu aixís: «Qui te fecit, te desfecit.»

Per ser cosa delicada no vull traduir un telegrama del *Avi Brusi*: prefereixo copiarlo textualment:

«Parece que el general Luque dijo que su actitud de intemperancia que se conoce, tiene por origen determinada presión que sobre él se ejerce y a la que no puede resistir por considerarla natural.»
¿Una determinada presión? ¡Aprata, manco!

En algunas iglesias de París, al procedirse al inventari dels objectes del culte, ordenat per la Lley de separació, se promogueren escenas de desordre y escandalosos xivarris que tenen tant de religiosos com jo de moro.

Intútil dir que aquells màrtirs de per riure ja contaven poch menos que ab la impunitat, sabedors de las ordres que 'ls agents del govern havien rebut de no extremar la repressió y carregar de paciencia. Sols la República sab donar aquests exemples de serenitat.

En una de las iglesias, quant més furiosas estavan las turbas católicas disparant pedras y tiros de revolver desde darrera de las reixas tancadas, se procedí contra ells fent us de las mangueras de regar. Y al veure's la dutxa a sobre, si en un principi s'agitaven com epilèptics, al últim quedaven rendits y mullats de cap a peus.

El Papa per fi ha pres cartas en l' assumpto, disposant que no s'oposi ningú a la formació dels inventaris. Y crech que ha fet molt bé, perque ab el regímen de las dutxas corria perill de apagar-se l' ardor catòlich de aquella colla d' energúmenos.

Aquests días en el Congrés s' ha parlat del abandonament dels barcos. L' operació de abanderarlos a Espanya surt tan exosivament cara, que als naviers no 'ls queda més remey que abanderarlos al extranger.

Se calcula que per aquest sol concepte, el Tresor espanyol ha deixat de ingressar, durant l' últim quinquenni, més de 700 milions de pessetas.

Sens dupte 'ls governants que aixís procedeixen, impossibilitant que la gloriosa bandera nacional s' ostenti en els mástils de la marina mercant, se figuren que aixís fan patria.

¡Qu' és lo que no poden arribar a figurarse, els que no sembla sinó que tinguin el cervell girat al garró!

Se queixaven els de las oligarquias de que a Espanya no hi havia opinió, y ara, a lo menos per lo que aspecta a Catalunya, fins resulta que n' hi ha massa. Si tanta no n' hi hagués, de fixo que no s' haurian suspés las garantías constitucionals.

Lo qu' es que a l' opinió pública l' han feta ficar al llit si 's plau per fora, y allí s' está tapada de cara, sota l' abrich, per no veure tot el sant día 'l boleyo d' un garrot que s' agita damunt d' ella.

Se sent roncar. Y mentres algú creu que l' opinió dorm, no falta qui assegura que son els budells els que li roncan.

En el debat sobre la situació de Barcelona, el senyor Moret va dir que als desastres nacionals tothom hi havia contribuït: que la responsabilitat incumbia a tothom.

Será aixís si ell ho vol. Pero sempre resultarà una desigualtat manifesta en l' abono de aqueixas responsabilitats.

Perque, sens dupte 'ls més culpables, qu' eran els que governaven en els moments de la confagración, segueixen governant tranquilament com si res hagués passat; y en cambi, 'l poble, per la sola culpa de haverlos consentit, se veu obligat encare avuy a aguantarlos, sense que se li permeti cap manera de desferse'n.

En l' abono de las responsabilitats, els governants mastegan la carn y 'l poble rosega l' ós.

Una declaració de n' Moret:
—Escrts que a Madrid son perfectament lícits, poden deixar de serho publicats a Barcelona.

Aquesta declaració vol dir que la Lley no es igual a tot' arreu.

Bó es sapignerho. Pero, 'ls que practican aquesta teoria, ¿ab quina autoritat atacarán al regionalisme?

La ciutat de Barcelona contará prompte ab deu jutjats. Sent aixís, segons disposició de la Lley, li tocará tenir 20 representants en la Diputació Provincial. Fins ara no més n' hi te 12.

¿Li donarán lo que de dret li toca?
Aixó es lo que falta veure.

La ciutat de Barcelona conta ab un cens de població qu' excedeix de 330,000 habitants.

Segons la Lley, correspon un Diputat a Corts per cada 50,000 habitants ó fracció de aquesta xifra. Per consegüent, Barcelona en lloch de set, n' hauria d' elegir onze.

¿Se compliran, sobre aquest punt, las disposicions de la Lley?

Aixó es també lo que falta veure.

Sobre tot si 's considera que hasta 'ls set que avuy Barcelona envia al Congrés, a las oligarquias imperants, encare 'ls hi fan nosa.

Perque sense parlar diuen sempre: —A nosaltres ens han elegit electors de veras... Nosaltres som els representants genuins de una ciutat populosa, que ha acabat ab el caciquisme.

Y aquestas paraulas, fins sent mudas, retrunyen dintre de la conciencia dels que no poden parlar com ells... y per molta que sigui la seva despreocupació, aquest retrunyiment els hi fa mal... molt mal.

MIRAVET, 1 de febrer

Els missaires van perdent molt terreny en aquesta vila. Durant el mes de janer s' han efectuat dos matrimonis civils. Els contrayents del primer varen ser dos viudós, D. Tomás Canals y D.ª Joana Vives; y els segons, Don Bautista Papacit y D.ª Mancela Vives, filla del conseqüent republicà de aquesta localitat, D. Domingo Vives y Pujol.

Intútil dir que celebrém moltíssim aquesta classe de notícias y desitjem a dits senyors tota mena de prosperitats.

LLANSÁ 30 de janer

Ja torném a tenir la taberna del Infern ab las portas obertas. Ho comunicém altra vegada al nostre remulla closca per si acós vol tornar a excomunicarla.

S' invita al mateix temps per ordre de Satanás, a tots els dimonis petits y grossos a una reunió que tindrà lloch el dissapte vinent en el mateix local *L' Infern*, pera tractar de diversos assumptos que convenen a la comunitat dels condemnats a las calderas de n' Pere Botero.

TARRAGONA, 31 de janer

El passat divendres, día 26, morí en aquesta ciutat l' honrat tipograf y estimat correligionari nostre, en Jaume Margalef. Conseqüent republicà, actualment era president del Comité Federal de Tarragona.

L' enterro, que s' va verificar civilitment, fou una demostració de simpatía y de dol. Al acte, que s' va fer sense cap pompa religiosa, varen assistirhi totas las classes socials de Tarragona, y comissions del *Centre Catalá, Ateneo Tarragonense, Centre Nacionalista, Escuela laica, Centro Federal y Fraternidad Republicana*; ademés assistiren en manifestació las banderas republicanas.

El partit republicà de Tarragona ha perdut un dels seus soldats més disciplinats y un conseqüent correligionari.

Descansi en pau.

ESPOLLA, 6 de febrer

Freqüentment se forma a la casa gran de aquest poble un místich club íntim de nostre ensotat, interviniendi dos carnícers y un parell de raspas de molt salero. Aquestas siluetas engrosadoras en unió del ensotat, sense mirar antecedenents, fan corre la estorsa bescantant a la gent del poble. En temps de eleccions buscan vots, prestant tota sa ajuda per fer alcaldes a aquells que menos s' ho mereixen, pero que més protestes fan de adhesió a la colla sagristanesca.

Fassi el favor, Sr. Torero, ja que ab sas mansas ovelias y 'l voler de Deu ha lograt son desitj de fer alcalde mayor al Sr. Domingo, suspengu aquellas ridículas sesiones y no 's posi més a la boca als liberals que quan fa bondat no 'l molestan pera res.

PORT DE LA SELVA, 5 de febrer

Tenim encare per vergonya de tots, en aquesta població un escamot de carcas-catalanistas, juguets d' un anomenat capellá Póp, que no més fan que dir y bescantant en contra de personas que fa molt temps que han tingut el bon sentit de apartarse d' aquests titelles, al veure que ab las idees que defensen son la *risa* y tabola de totas las personas de criteri.

Desenganyanse 'ls pallassos regionalistas; els que seguim las verdaderas doctrinas de llibertat y de progrés, no 'ls seguirem may y estarem distanciatos del seu ideal, sempre en guerra continua ab sas atrassadas conviccions, perque son tots ells uns reaccionaris y uns verdaders perturbadors de la bona justicia.

OLESA DE MONTSERRAT, 4 de febrer

En la sessió del 29 de janer presidida pel Sr. Canal perque diuen que l' arcaide Margarit está malalt, protestaren alguns regidors de las notas llegidas pel nostre correligionari Sr. Carreras, puntualisant els grans deutes que té l' Ajuntament ab la Diputació provincial y la Delegació de Hisenda; pero sense aduhir cap dato contra la seva exactitut, que sabem que no podrá ser contradita. Y com el president Sr. Canal pronunciés contra l' senyor Carreras paraulas un tant bruscas aquest tingué necessitat de posarli 'ls peus a rotllo deixantlo més vermell que un perdigot.—L' aclariment del assumpto diuen que l' aplassat pera quan l' arcaide Margarit estigui bó. Ja 'ns agradará veure com se desenten dels cárrechs abrumadors, que en virtut de aquells datos completament verídichs pesan sobre la seva administració.

El 2 de febrer, cumpliren anys de la famosa tupinada del Teatro Principal, en que l' actual arcaide, qu' era llavors segon, birriá l' acta al diputat republicà Sr. Jover escapat per las teuladas com un gat. El federal sevillano Sr. Dalmasas quedá ferit en defensa de la legalitat de l' elecció, y ab tot avuy fá de gos de l' arcaide cubrintli totas las faltas.

¿Que hi diuen a n' aixó 'ls socis del Círcul qu' encare volen ser republicans, y critican a n' en Salmerón y a n' en Lerroux, y al mateix Pí y Margall criticarían si tornava, tot pera fer el caldo gras a n' en Baldiri Margarit y al Alfonso Sala, el gran somador de ponts fantástichs? ¡Pobra Olesa, si no acaba ab tots els farsants!

CALELLA, 7 de febrer

Demandar al nostre monterilla que saneji y millori moral y materialment la nostra població, que tingui un xich més de respecte a las lleys y als drets de tot bon ciutadá y que s' correteixi en las sevas grans barrabasadas, es com demandar peras al olm.

A nosaltres, els republicans, no 'ns extranyan aquestas cosas, per que estém convensus de que, tota societat, té las sevas necessitats, y mal els que la representan poden sentirilas si no están en contacte, si no reben las inspiracions de la majoria.

Aixó es lo que 'ns passa ab l' administració municipal. Excepció feta de las minorias costenta 'l municipi la representació genuina del poble? ¿Está, per ventura, en contacte ab ell? ¿Varen ser legals els sufragis que obtingueren, després de lo que s' feu en la secretaría de la casa de la vila y fora d' ella?

¿Qué de bó poden realisar els que ab tanta frescura están ocupant un puesto que no 'ls pertany? En Borbonet, després de no reunir cap condició bona, perque l' inteligencia inculta al igual que un terreny mal cultivat, may pot donar bons fruits y després de ser arcaide per obra y gracia del pacte ab el caciquisme ¿es airosa la seva situació al continuar empunyant la vara?

No hi ha que darhi voltes, el mal es fondo; conseqüencia d' ell n' es aquest desequilibri y malestar general. ¿Remey? ¡.....!

NOTAS Y NOTICIAS

NOTICIA RARA

En els círculs literaris, polítichs y religiosos, y de una manera especial en els convents y sagristias, se feyan aquests días tota mena de comentarís a propòsit de haver deixat la direcció de *El Diluvio* l' ex-capellá catòlich y ex-pastor protestant Mossén Pere Sala.

DETECCIÓN DEL SR. LÓPEZ

Per motius especials, la senmana passada deixarem de consignar la noticia de la detecció de nostre estimat amich D. Antoni López, Editor-Propietari de LA CAMPANA DE GRACIA. El cartell-anunci del *Almanach* de aquest periòlich signé objecte a mitjans de desembre de una recullida y subseqüent denuncia, y quan donavam per resolt el sumari en el sentit de la inculpabilitat de dit cartell, y quan més tranquil estava 'l Sr. López, que se n' havia fet responsable, dimecres, a entrada de fosch, rebé ordre de presentarse al Jutjat de Atarassanas, y al ser allí li fou comunicat un auto en virtut del qual s' havia decretat la seva presó sense fiança. Lo que may hauriam pogut imaginar era 'l fonament de una mida tan rigurosa: segons sembla, s' pretenia qu' en el cartell hi estava involucrat un delictu de atentat contra la integritat de la patria.

El Sr. López hagué de passar la nit en el Palau de Justicia, ahont el digne Jutje, Sr. Jimeno, qu' estava de guardia, li prodigá totas las atencions compatibles ab sos debers oficials. Al mati del dijous li fou ampliada la indagatoria, y sens dupte a causa dels resultats de aquesta diligencia, l' auto fou reformat en el sentit de concedir al Sr. López la llibertat provisional previa fiança de 5,000 pessetas, que quedá constituída en tota forma poch temps després.

Doném aquestas explicacions pera satisfacció de las infinitas personas que s' han interessat per nostre bon amich, fentli els mes carinyosos oferiments. En l' advertit es quan mes se coneixen las bonas amistats. El Sr. López y nosaltres ab ell agrahim tantíssimas mostrás de interés y afecte.

A L' ASSEMBLEA DE ZARAGOSSA

Identificada LA CAMPANA DE GRACIA ab l' acte republicá que baix la iniciativa dels Srs. Costa y Lerroux s' está celebrant en aquests moments en la capital aragonesa, ha concedit la seva representació a un antich y estimat company, el popular escriptor y tinent d' arcaide de Igualada D. Joan Serra y Constansó (Jeph de Jespu), que tantas vegadas ens ha favoregut ab sos valents escrits.

NOTAS OBRERAS

MR. FALLIÈRES Y 'LS OPERARIS DEL «JOURNAL OFFICIEL»

Al any 1880, quan Mr. Fallières acabava d' ésser nomenat subsecretari d' Estat en el ministeri del Interior y Cultes, estava pròxim a son terme el contracte del adjudicatari del *Journal Officiel*. Mr. Fallières tingué en tals circumstancias la bona idea de substituir el sistema de adjudicació, practicat fins llavors, pel de la cooperació.

Era llavors ministre Mr. Constans, qui no pogué menos de aprobar el pensament del seu subsecretari; pero els obrers, en favor dels quals s' anava a fer l' experiència, careixian de recursos pera constituir la fiança qu' exigeix la ley. Mr. Fallières els hi indicá el medi de crear un petit capital, sense cansar a ningú: el medi consistia senzillament en depositar en la caixa social, qu' estava buyda, el producte íntegre dels primers quinze días de treball.

Aixís se feu. Y la societat cooperativa, fundada en 1881, ha vingut funcionant fins avuy ab el més gran éxit. Fa ja vinticinch anys que 'l *Journal Officiel*, propietat del Estat, té per arrendataris als mateixos empleats y obrers que 'l confeccionan.

Mr. Fallières ha sigut sempre 'l seu amich y protector, y en tots els cassos en que alguna diferencia ó amenssa de conflicte s' ha presentat entre 'ls socis, sempre s' han resolt amistosament, acudint al afectuós arbitratje del simpálich Mr. Fallières.

No hi ha que dir ab quin gust els tipografos del *Journal Officiel* donarian compte de la elevació del seu protector a la Presidencia de la República.

EL PARTIT OBRER INGLÉS

Passan de quaranta 'ls diputats que 'l partit obrer ha lograt enviar a la Cámara dels Comuns.

No va mal per comensar.

¿Quina actitud guardarán en el Parlament? Ja ho tenen decidit, guiantse per aquell sentit práctic característich de la rassa saxona. Els nous diputats han acordat formar un núcleo de oposició, sigui qui vulgui que governi, y han establert ademés las líneas generals del seu programa, que son las següents: «Llibertat d' acció pera las *trades unions*.—Pensions pera 'ls obrers inválids y vells.—Fixació de un mínimum de salari.—Reserva de treball pera 'ls cassos de paralitació, consistent en permetre'ls cultivar las terras deixadas sense labor ó goret; reorganización de l' agricultura ab la constitució de petites propietats cultivadas colectivamente; supressió de la Cámara dels Lords y extensió del dret electoral, fins a concedirli a tots els ciutadans.»

Aquí tenen una inclinació ben marcada a las solucions socialistas, y que s' basa en un procediment més efícaz que las doctrinas teóricas: el procediment dels fets.

Els obrers inglesos no s' hi dirigeixen predicant, sino marxant.

EL GRAN CRIM

En el moment en que la Rússia sembla voler entrar per las vias de las grans reformas; en el moment

en qu' es més ardenta la lluyta pera la conquista de las llibertats polítichs, Lleó Tolstói, el gran apóstol de la humanitat, publica un libre titulat *El gran crim*, elevant la seva veu poderosa en favor de una Constitució económica fundada en el principi de la nacionalisació del terreny. *El gran crim*, segons ell, no es altre que l' acaparament de la terra per aquells que no la treballan, en tant que cent milions de pagesos russos, sufreixen periòdicament la fam, per falta de terrenys.

L' obra sensacional de Tolstói va precedida de una conmovedora carta dirigida al Czar, en la qual l' exhorta a constituirse en iniciador de aqueixa reforma decisiva, la única que pot assegurar la ventura del poble, y acabar ab tots els mals que resultan d' *El gran crim*.

PRY

FALLIÈRES, poeta

El nou president de la República francesa reuneix un número tal de qualitats, totas excelentes, que justifican l' estimació ab que 'l distingeix el poble.

Es una naturalesa noble, generosa y eminentment expansiva. Com a tal s' ha revelat en sa vida pública y en sa vida privada. En el primer concepte tote els seus actes tendeixen a vigorisar l' esperit democrátich y a millorar la sort de las classes desvalgudas.

Com a vehí del poble de Mezin, que 'l conta entre 'ls seus fills, son infinitos els cassos que se citan del seu amor als pobres y desgraciats. May ningú ha trucat inútilment a las portas de la seva residencia, que s' alsa modesta, pero acomodada y alegre entre 'ls seus vinyats als quals ha dedicat constantment no tan sols els cuidados de la seva inteligencia, sino també las efeccions del seu cor.

Perque Fallières, mes de una vegada s' ha sentit poeta escribint versos en francés y en llenguadociá: versos inspirats en las sevas estimadas vinyas.

Aquí va una de aquestas composicions, lliurement traduhida al catalá:

El fullam mes esplendent de mes escayentas linias y de mes graciós contorn es el que adorna la Vinya.

La mes exquisida flor que ab tons mes suaus se matisa y ab mes delicats perfums es la que neix de la Vinya.

El licor mes excelent, que mes conforta y anima es aquell que al bés del sol brolla en el fruit de la Vinya.

Fins, al hivern, per' cremar, lo que 'l pagés mes estima es el cep, el pobre cep, la generosa planta de la Vinya.

En temps de revolució, may se camina tan depressa com quan no se sab ahónt se va.—Robespierre.

El testament marvellós del rector de Val-de-Grua

La escena en un poble del Piemont.—Época contemporánea.

HISTÓRICH

PERSONATJES

- El Rector, successor del difunt.
- El Notari.
- Un empleat de l' Agencia de Impuestos.
- L' Arcaide.
- Dos Regidors.
- Dos Testimonis.

Cambra del difunt.—Taula escriptori, plena de paperám, ab molts cartas, facturas y altres documents que 'l Rector va passant al Sr. Notari, perque 'ls inclogui en l' inventari.

El Rector: (interrompentse).—¡Y aral... ¿qué dimoniti diu aquest paper?... (Tussint) Jem... Jem... Tingui, Sr. Notari, fiquisquí a la butxaca.

El Notari:—Veurá, veurá... Aixó de ficarme papers a la butxaca pugna ab las mevas funcions.

El Rector:—Llavoras el guardaré jo. (Se l' embutxaca).

El Notari:—Permetim que li digui... Lo que fa vosté de quedarse papers no es licit.

Tots:—Naturalment, aixó no es licit...

El Rector:—Pero, senyors, se tracta de una qüestió particular qu' es millor no enterarse'n.

El Notari:—Tan particular com vulgui vosté; pero aquí 'ns hem reunit pera fernes cárrech de tot.

El Rector:—Permeti que...

Tots, (a coro, ab la més viva curiositat):—Que s' llegeixi... que s' llegeixi...

El Rector: (butxaquejant).—Está bé... está molt bé. Ja que volen que se'n dongui compte... Ja que m' impedeixen destruhir aquesta nota...

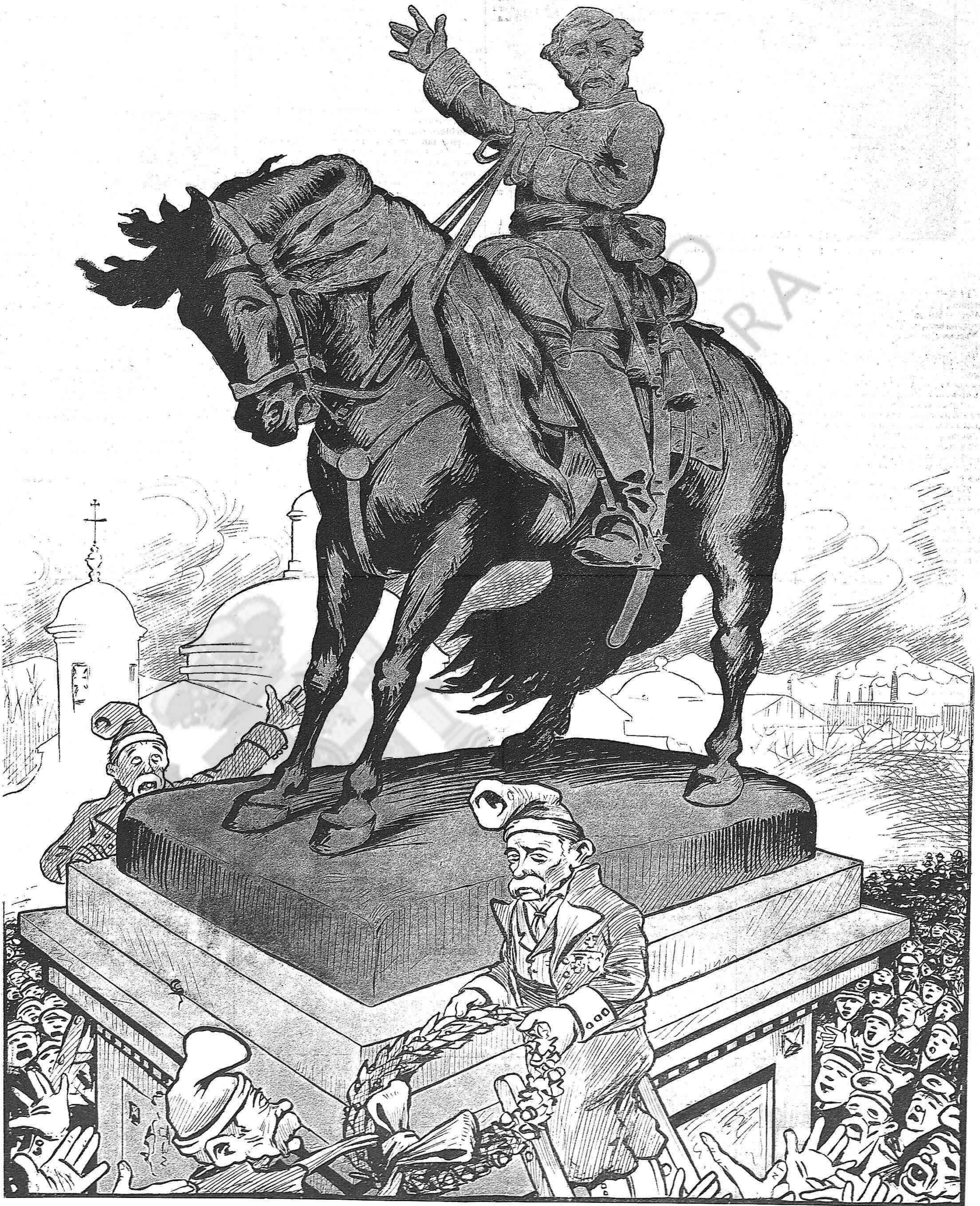
L' Arcaide:—No faltava més sino que li permetessim ferla fonedissa... En nom de la lley, li mano llegrila.

El Rector: (assegurantse las ulleras).—Consti que protesto de lo que van a saber y que jo volia evitar de totas las passadas... Pero ja que m' obligan a llegr, aquí vá:

(Llegint):—«Factura del divendres sant.—Passada la vetlla ab la senyora del Arcaide. Dos cuberts de cinch liras cada un.—10 liras.»

Tothom (menos l' Arcaide, caragolantse de riure):—¡Ji... ji... ji!... ¡Ja... ja... ja!... Oh!... Oh!... ¡Y que n' era de llest el Sr. Rector difunt!

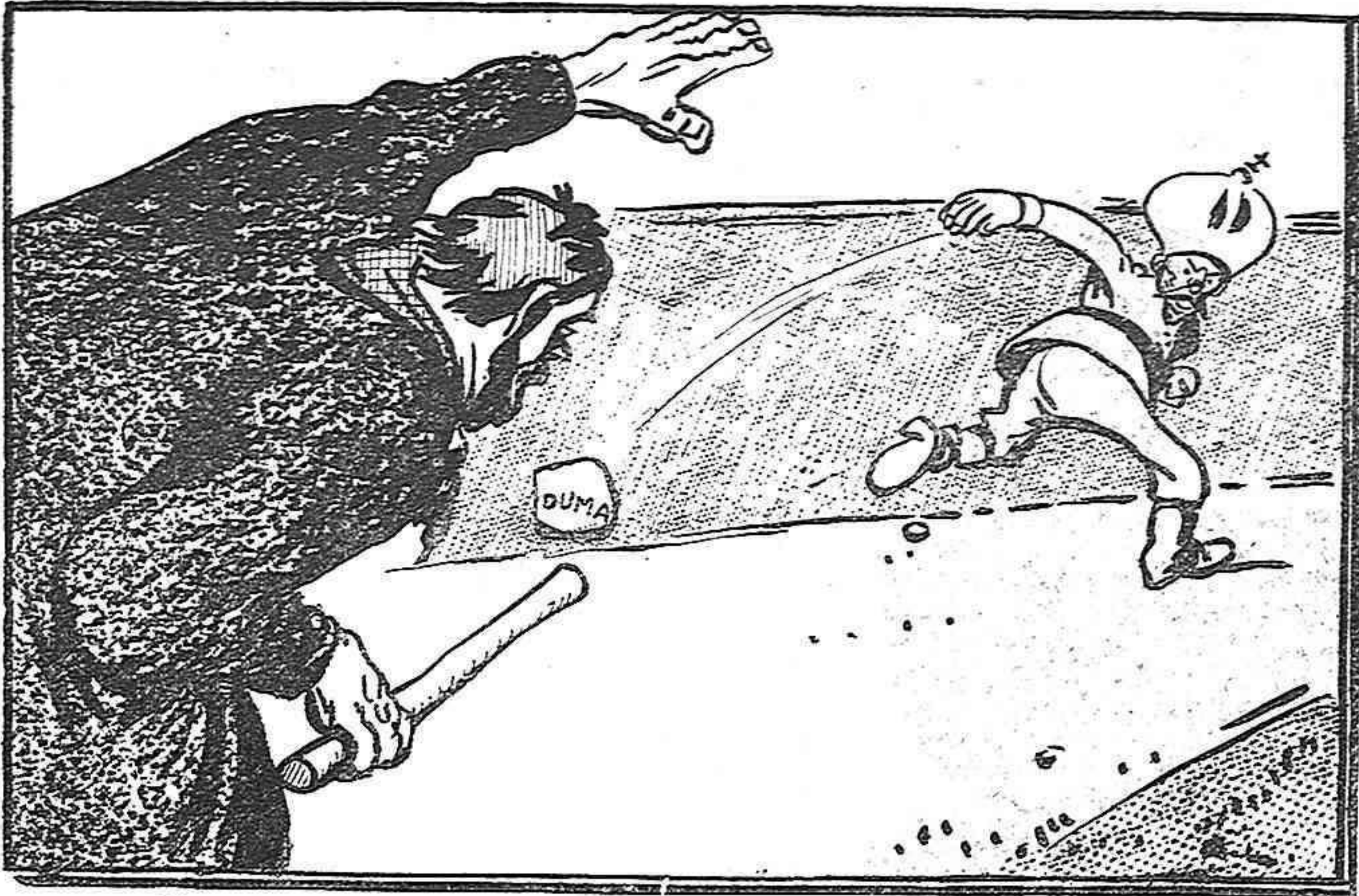
4 de Febrer.—Aniversari de la batalla de Tetuán.—1860

—¡Per la llibertat y per la patria! ¡Cataláns, á defensarse!

LA CARICATURA AL EXTRANJER

El poble rus no s'accontenta

—No, mestre, no; per aquesta misèria que 'm tiras, no 'm deturo.

(De L'Asino)

El Rector: —Tota vegada qu'hem comensat, aném següent. (Prenent un altre paper). —Factura del 21 de Abril. —Entrevista ab la senyora del regidor Sr. B. regalo de unes mitjas de seda: liras 15.

Tothom: (partintse de riure com avants, ab excepció del regidor Sr. B.)

El Rector: (posant mà a un altre paper). —Factura del 24 de Abril. Colòqui íntim ab la senyora del regidor Sr. C.: regalo de una agulla de pit ab un trosset de coral en forma de banya: liras 20.

Tothom: (com més amunt, menos el regidor C.)

El Rector: (desplegant un altre paper). —Factura del 1.º de Juny. —Conferència ab la senyora del senyor Agent d'impostos: regalo de un vano de nácar: liras 18.

Tothom (menos l'agent de impostos, riu que riu.)

El Rector: (posantse davant de las ulleras un nou paper). —Factura del 4 de Juny. —Visita de la senyora del Sr. Notari. Regalo de una sombrilla de seda: liras 22.

Tothom (ab excepció del Notari): —Ju... Ju... Ju...

Un dels testimonis: (alsantse molt amatent). —Prou, per caritat, Sr. Rector...

L'altre testimoni: —De manera que hi som tots?

El Rector: —Sí, fillat, sí: tots hi som... Resignime a la voluntat de Deu... ¡qué s'hi farà!... Ara ja es mort... El meu antecessor era un home molt amable.

Cau el teló... y la fè s'aixeca.

(De L'Asino, de Roma.)

EMIGRANTS!...

Anéu, germans del cor, a cercar lo que us nega nostra Patria, en brassos del atzar y a llunyas terras... Cruséu el mar immens, deixéu l'Espanya y no us recordéu may d'allà hont vau neixer, ni may vesséu cap llàgrima. Fugiu, fugiu depressa, perdéu aviat de vista nostras platjas, y anéu ben lluny, ben lluny, hont no hi arribi l'alé impur d'eixa terra miserable, que ingrata us abandona, oblidant que sóu fills de sas entranyas. Potséu allà trobaréu lo que aquí us negan; potséu allà trobareu un'altra mare, que us rebrá ab mes carinyo que la nostra, donantvos ab amor el pa que us falta. Marxéu sense tristesa, oblidéu a la llar abandonada, y quan sigueu allá, si alguna volta freuix vostra esperansa, recordéus dels germans que aquí s'ofegan en un mar de misèrias y de llàgrimas.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

INFELÍS!

¿Tan jove qu'ets y t'espantas dihent que 'l pervindre es fosch? Ni t'corre sanch per las venas ni forsa tens als pulmons. Ne hi vinguis pas ab nosaltres si has de ser tan carrincló porque quan arribi l'hora de tirá 'ls ídols al foch, em comtes de sernos útil servirías de destorb. Es precis tení energias y posarhi 'l cap y 'l cor.

J. CRISTIÀ LLOMBART

Parlant ab el Mokri

REIBAT a Algeciras, m'encamino directament a la casa ahont s'allotjan els representants del emperador del Marroch y pregunto pel jefe de l'embaixada. —¿Mohamed Torres? —Ha sortit—va contestarme el porter, mirantme de cap a

peus, com si 'm prengué la mida de la estatura—no hi ha més que 'l Mokri.

—¿Está visible?

—No ho sé; vaig a preguntarli.

Y deixantme plantat al recibidor, va escorre's cap endins, pera reapareixe al poch rato.

—Diu que sí. Pots passar.

Els moros son aixís. Ells cometerán tantas barbaritats com vostés vulguin, pero en quant a senzilles, no hi ha qui 'ls passi la mà per la cara.

Tú, tú y sempre tú, lo mateix si parlan ab la Santíssima Trinitat que ab el més insignificant dels askaris.

Atravessém dugas ó tres habitacions y sense previ avis me trobo al davant del respectable marroquí, que seya en una cadira de vimets, colocada al peu d'un cortinatge que semblava tapar la porta d'un altre departament.

—Salut y prosperitat!—li dich, no sabent de quina manera donarli el Deu te quart.

—Que Aláh t'retorni centuplicats els beneficis que a mi 'm desitjas—me contesta el digníssim moro.

Animat per aquelles frases halagadoras, li allargo la mà; pero el Mokri, en lloch d'apretármela, m'ensenya la seva completament plana.

—¿Qué?—li pregunto.

—Res: me pensava que m'anavas a donar alguna cosa.

No me 'n he recordat, pero us asseguro que un'altra vegada, ayans de venir a molestarvos, no deixaré de comprar per vos alguna friolera.

—Ben fet. Jo t'ho agrahiré y Aláh t'ho recompensará ab sa espléndidas may desmentida.

Complets de tan original manera els trámits de la presentació, vaig apressurarme a exposarli l'objecte de la meva visita.

—Si no fos destorbarvos—vaig dirli—jo voldria que tinguessiu la bondat de donarme la vostra opinió sobre la trascendencia y finalitat de la Conferencia, de la qual sou vos un dels principals adornos.

El Mokri fregá un moment el cap per la cortina que al darrera seu s'extenia y passejant la mirada pel sostre, respongué:

—La Conferencia... ¿Qué vols que t'digui sobre ella, que ja t'ú no sápigas? Públics son las proposicions que hi presentém, públics els acorts que en cada sessió 's prenen...

—Pero al públic se li diu sempre la mitat de la mitat, quan no se li clavan garsas per perdius, donantli versions que son tot lo contrari de lo que en la sessió ha ocorregut...

—¿Fantasias cristianas!... ¿Quin interés podem tenir nosaltres en mentir?

—Sigueu franch... ¿Qui l'ha provocada aquesta Conferencia?

—Aláh 'm mati si ho sé.

—¿No ha sigut Alemania?

—¿Alemania? Es possible. Com es possible que hagi sigut Fransa, ó Italia, ó...

—O Suissa, ó la república d'Andorra...

—També es cosa que podria ser.

—De totes maneres, el Sultán us haurá donat instruccions.

—¿Naturalment! Ens ha dit que no retiressim tart, porque aquí las nits son molt humidias; que procuréssim menjar bé; que no fessim abusos en la beguda...

—¿Y en quant a la vostra actitud respecte de las demés nacions?

—Que a totes las tractéssim ab el mateix afecte y ab igual consideració, y que preguntéssim ab interés per la salut de la familia dels delegats.

—¿Qué 'n penseu de Fransa?

—¿Oh! Gran poble. París, sobre tot, es de lo més brillant y atractiu... Aquells boulevards, aquells teatros, aquellas mezquitas... Tánger y Fez poguessin igualársels 'hi.

—¿Cóm esteu ab M. Revoil?

—¿Vols dir el representant rus?

—El francès.

—Molt bé: ahir va donarme un cigarro. Fuma bó aquell mestre.

—¿Li concedireu el servey de policia?

—¿Qui sab!... Si la Conferencia aixís ho vota...

—Y ab els ports ¿qué fareu?

—Fomentar el comerç, cobrar drets de navegació, posarhi anellas porque 'ls barcos puguin amarrarse...

—Y sobre l'empréstit, ¿quin pensament teniu?

—Que admeterém bonament tots els quartos que las potencias tinguin a bé deixarnos.

—¿A cambi d'una intervenció en l'administració de las aduanas?

—No se 'n ha parlat d'aixó.

—Pero ¿y quan se 'n parli? ¿Qué resoldreu?

—Lo que la majoria determini.

—Com a preferéncia ¿no 'n teniu cap vosaltres?

—Es clar que no. ¿Seriam tan imprudentes que anéssim a favorir a una nació, en perjudici de las demés?

—En resúm que, segons vos, la Conferencia acabarà ab la major armonia...

—Com el més espiritual dels idilis.

—¿Amén!

El Mokri feu un gesto que 'm va donar a compondre que la entrevista no podia prolongarse més.

M'inchino tres cops, me despedeixo, y en el moment d'anarme'n, aixecó dissimuladament la cortina que 'l moro tenia frech a frech del seu cos.

No m'havia equivocat. Mr. Tattenbach, el delegat alemany, s'estava allá al darrera fentli d'apuntador.

A. MARCH

A LA FRANSA

(Ab motiv de son rompiment ab l'Esglesia)

La República Francésca com inapreciable joya

la comparo ab una noya molt hermosa, tota cor,

de llibertat afamada y resolta ab bons auspis a lluytar ab els prejudicis practicant el lliure amor.

Aixís, donchs, m'encaro ab ella y li dich: —Valenta dona:

Te dono la enhorabona per ta actitud digne y gran.

Ton rompiment ab l'Esglesia te donará hermosos dias y 't dona, avuy, simpatias que sempre perduraran...

Al fi has romput la cadena que constantment t'oprimia, gracias a ta valentia.

Els valents sempre son forts.

Jo aplaudeixo ton divorci porque t'honra y dignifica...

El clero de mica en mica farà companyia als morts.

(Gloria per tú, Fransa noble, des preocupada y altruista que fixas la teva vista pel nou camí desitjat que conduheix a la victoria!...

Qui al Saber dona ses brassos y la Veritat li dona abrasos y forsa la Llibertat.

El mon enter de tú parla y el mon enter t'elogia.

Ves següent, segueix ta via, sempre lliure y fent petóns a la Joventut desperta que t'estima apassionada...

Quant més amors més honrada serás tú y 'ls teus campeóns.

Si 'l clero vol cobrar pelas que las pagui 'l fanatismo...

El mon modern, el realisme ja está cansat de pagar els comptes... del Banc de Roma que, per sort, ja no 'l preocupan.

Els progressius sols s'ocupan en treballar y estalviar. ¡Jo t'saludo, hermosa Fransa! Y davant de ta figura ab la més fonda ternura y inspirantme en ton renom, dich:—Venera la teva obra, grandiosa per excelencia... La llibertat de conciencia fa fort y gran a tothom.

ANDRESITO

El mal té alas; el bé camina a pas de tortuga.—Voltaire.

L'aniversari

Óm passa 'l temps! Sembla qu'era ahir la abdicació de Don Amadeo y, miri... ¿quin aniversari de la proclamació de la República celebran ja en guany?

—Els anys de Cristo; el trenta tres.

—¿Qué li sembla?... ¡Trenta tres anys!... Y a pesar d'aixó, vostés, dali que dali... Republicans com sempre.

—¿Es clar que sí!... ¿Que 's pensa que nosaltres som de la fusta de 'n Celleruelo, de l'Alvarado, de l'Aura Boronat, de l'Abarzuza, que després d'haverse dit tota la vida amichs de 'n Castelar—aixó demostra la classe d'amichs que don Emili tenia—s'han passat al bando contrari y han cobrat del pressupost monárquich com el més despreocupat dels saltimbanquis polítics?

—¡No! Que vostés son ferms companys de causa... republicana, ho sé de sobra. Lo que hi ha que 'ls anys, els danyes, els desenganys y una pila d'altres concansas refredan devegadas l'entusiasme, y... ¿se 'n recorda d'aquells grans banquetes que 'l día 11 de Febrer celebravan anys enrrera?

—¿Cóm no recordarme'n!... Encare tinch apuntat a la llibreta dels gastos lo que 'm va costar cada un...

—Alló, alló era calor!

—Dispensim, pero no 's figuri que avuy n'hi hagi menos...

—Millor! Y forsa que jo me 'n alegro. Lo mal es que aquest any...

—¿Aquest any, qué?

—No podrán expansionarse com solian fer en épocas més tranquillas.

—¿Y aixó?

—Las garantías, home! ¿Qui s'atreveix a allargar més el peu que la sabata, tenint suspesos els drets individuals?

—¡Ah! Aixó es lo de menos. ¡Ens en rihem nosaltres del embrollo dels drets! La qüestió es que las bonas costums no 's perdin, que las tradicions no 's rompin, que a través del temps poguém continuar afirmant la bondat dels nostres ideals.

—Bé; pero, aquest any, suspesas las garantías...

—Farem lo mateix que 'ls altres anys.

—¿Ab els seus banquetes y...

—Sí, senyor: ab els seus banquetes y 'ls seus vivas reglamentaris.

—¿Es a dir que 'ls han concedit permís?

—¿Qui?

—El Gobernador civil.

—No 'ns hem pres la pena d'anar a demanarli res.

—¡Ah caramba! ¿Y aixó?

—Vam suposar que arribarnos al palau del Passeg de l'Aduana pera solicitar autorizacions d'aquest género era perdre massa innocentment el temps. Era casi segur que 'ns la negarian.

—¿Y qué han fet, donchs?

—Lo que fa tota persona de sentiments elevats. En lloch de demanar el permís, ens l'hem pres.

—¡Ave María puríssima! ¿Y en aquestas condicions farán el banquet?

—Sense cap género de dupte.

—Pero aixó es col·locarse en actitud facciosal...

—No hi sentim d'aquesta orella. Quan nosaltres volém fer una cosa, la fem sense pararnos a considerar lo que succedirá després.

—Bé; de tots modos, ja deurán pendre vostés las sevas precaucions.

—¿Pera celebrar el dinar del aniversari de la República, precaucions? Lo que pendrém será la forquilla.

—¿Quin atreviment!... ¿Y 'l dinar será ab el seu xampany y 'ls seus brindis?

—Será ab tot lo que a nosaltres ens dongui la gana—y perdoni lo poch parlamentaria que resulta la frasse.

—No sé per qué se 'm figura que se 'ls espera un disgust gros.

—¿A nosaltres? ¡Cá!

—M'admira l'aplom ab que ho diu. Aixó 'm fa creure que 'l tal dinar commemoratiu será una cosa molt petita...

—¿Qué vol dir?

—Que serán poch els que arriscarán a sentarse a taula.

—Cinquanta mil.

—¿Es possible? ¿Cinquanta mil?

—Y encare potser me quedo curt. ¿Per qué? ¿Que no creu que hi siguin a Barcelona cinquanta mil republicans?

—Serhi, sí que hi son, pero ¡cinquanta mil homes dinant en honor d'una idea!... Casi es ciclopeo aixó.

—Més que ciclopeo: extraordinari, fabulós, superespantant...

—Pero... ¿y l'autoritat?

—¿Qué?

—No tenen por de las conseqüencias?

—Absolutament gens. Porque... m'he olvidat de dirli una cosa...

—¿Cuál?

—Que 'ls cinquanta mil republicans no menjarém junts.

—¿Ah, no?

—No, senyor: cadascú dinará a casa seva.

FANTÁSTICH

Tornant de fira

—Ja la tenim comprada. Veyám ara lo que 'n sortirá.

RÁPIDAS

Alguns súbdits del gran Duch van anar a fé una visita á algunas casas que hi ha prop del carrer de Mitj-dia, ahont hi varen aixarpar bastants homes de mal viure. Un cop els varen tenir tancats de reixas endintre, ab gran generositat els hi van dá... una pallissa. Ab el fret que encare fa... de segü 'ls ho agrañiran.

—¡Fersant!
—¡Mal parlat!
—¡Doneta!
—¡Poca-paraula!
—¡Imprudent!
—¿Passa aixó en una taberna?
—No senyó, al Saló de Cent.

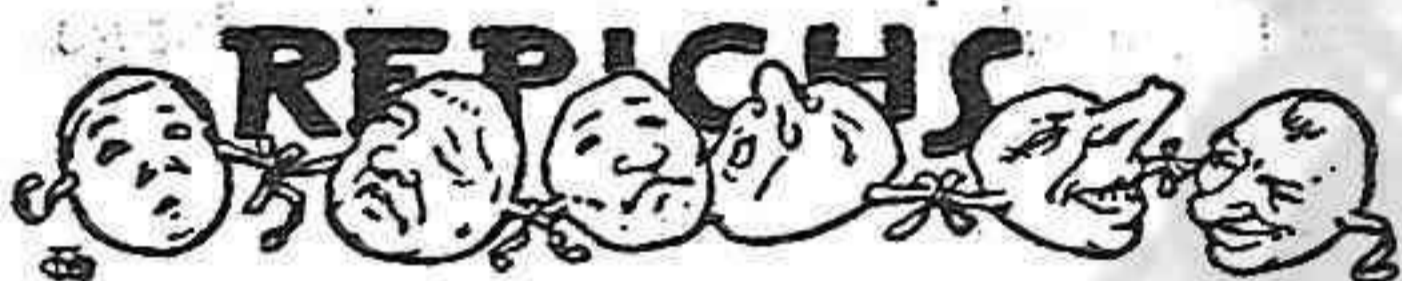
Una senyora á Douvres (vareig llegrir) va tení una hora tonta, com molts tenim; hi passá per la clepsa durant la nit d'anar á dá una volteta per un jardí del hotel hont vivia jova y felis. Va volguer la desgracia, diguemho així, de que caygués á un fosso, ó clot petit, d'uns deu peus de fondaria, no diuhen si n'eran peus de camalich, de noya ó nin; pro 'l cas es que la dona va caure á dins tan llarga ó més del qu'era, puig perdé allí ¡pobreta! la tarota, lo més bonich de la seva persona, segons va dir. Mes no dormí á la palla, no; tot seguit va darne part al jutje del sucehit, y aquest á n'el fondista va requerir á pagá á la senyora uns dotze mil cinch cents franchs; poca cosa, per qui 'n té vint mil, encare n'hi sobran set mil y mitj.

Molts mossegas se dedican al robo de las aixetas dels grans contadors del gas que hi ha per las escaletas. Algún dia un gran incendi tal atreviment pot dú, y aprés ne darán la culpa, com si ho vejés, á en Lerrú.

Fa bastants días que noto al periódich de *La Veu*, *sueltos* que, poch més ó menos, venen á dir lo següent: «Ha mort el gran personatge que 's titulava Ali-Bey, natural de Barcelona y catalá de bon tremp.» «A Vistalegre un tal Moro ab un altre discuteix d'una manera molt clara pera ferse passá 'l fret.» Algún lector del periódich, quan aquests *sueltos* llegeix, deu dir:—Pot-ser sí que 'l Africa ja comensa al Pirineu.

FÉLIX CANA

Mal administrará 'l hisenda pública qui no sab administrar á casa seva.—Plutarch.

OBRE 'l projecte de Lley de repressió dels delictes contra la Patria y l' Exércit se pot ben dir que la Comissió del Senat, després de un embrás laboriosíssim, ha sortit de cuidado.

Y lo més xocant es que ha tingut part doble. Un dictámen y un vot particular.

Dugas criaturas que, tot just nascudas, ja 's barallan. ¡Mala senyal!

Durant el passat mes de janer la recandació del Estat ha tingut un augment de trenta milions, sobre la obtinguda en igual mes del any anterior.

Y diuhen els ministerials que aixó es digne de que 's celebri y s' alabi.

Alabemho, donchs, y celebremho!..

Reconeixent que aquí á Espanya 'l única *premsa* que marxa bé y que res té que témer, no es pas la periódica, sino la que s' aplica á exprémer als contribuyents.

El *quefa* local dels carlins, el bonifaci Erasme de Janer, ha notificat que publicarà 'ls noms dels seus companys de boyna que 's dediquin á certs exercicis de conspiració. No ho vol pas que conspirin, encare que sigui de per riure.

Els carcandus no li perdonarán may aquesta amensassa de delació.

Amenassa que, lluny de calmarlos, els exaspera... y moralment, á lo menos, els posa casi en peu de guerra. Desde que D. Erasme ha sortit ab aquesta amensassa, ja no hi ha soldats sino classes en el partit. El recluta menos ambiciós ostenta 'ls galóns vermells, desde 'l moment qu' está més cremat que un *cabo de realistas*.

A Roma ha caygut vergonyosament el ministeri Fortis, que, á jutjar per la seva inconsistencia, més que *Fortis* hauria hagut de titularse *Fluixis*.

Y pera substituirlo s' ha format un govern de concentració baix la presidencia d' en Sonnino. ¡*Sonnino!* ¡Vaya un nom! ¿No 'ls hi sembla que té timbre de campaneta de fra?

A pesar de tot, no cal refarse dels noms, per quant, aixis com en *Fortis* no va tenir res de fort, en *Sonnino* ha lograt captarse l' apoyo dels socialistas, per haverse declarat partidari de la participació dels obrers en las utilitats del patró.

Y en aquest concepte ja no será tant de campaneta de fra 'l timbre de aquest *Sonnino*.

—Ningú sino jo pot fer una bona lley electoral,

perque ningú coneix com jo 'ls vicis y las corruptelas de las elecciones.

¿No saben qui ha parlat aixís? ¡En Romanones!
¡La nova lley electoral que surti de las sevas mans pecadoras, que n' anirà de coixal!

A l' hora en que escribim aquestas ratllas lluyta entre la vida y la mort... No sabem si quan vegin la llum pública pertanyerá encare al món dels vius.

Ens referim á n' en Romero Robledo.

Un gran pecador de la política; pero en certas oca-sions un polítich molt simpátich, sobre tot sempre que ha anat sol, deslligat de compromisos de grupo ó de partit. En aquestas circunstancias es quan se mostrava més sincer, y més se feya témer dintre del Parlament.

Un de aquests últims días, encare feya metàforas pintorescas sobre 'l seu estat. A n' en Canalejas, que va anarlo á visitar, li digué:

—Estich en la sala d' espera, incómoda y destar-talada com todas las d' Espanya, esperant que soni el crit de «Señores viajeros al tren,» pera empen-dre 'l viatge á la eternitat.

Y va parlar del problema de las jurisdiccions, dol-guentse de que haguessin esperat á plantejarlo á que estigués ell malalt de mort y privat de assistir al Parlament á defensar las llibertats públicas ame-nassadas.

De fixo que, de haverhi pogut anar, hauria fet feyna!

Aixis es la política espanyola. Un home dels antecedents y de la historia arle-quinésca d' en Romero Robledo, oferintse en sos últims moments com un campió invencible de la lli- bertat, enfront dels Morets y 'ls Montero Ríos, dis-

¿Se limitará á presidir las sesiones sense impugnarla?

Tot podria ser, que á molt obliga la conservació de la campana presidencial.

Pero si á tant arriba, en olvit de sos antecedents democrátichs, será precis dirli:—D. Joseph, conservi enhorabona la campana ja que tant goig li fá; pero en lloch de agafarla ab las mans, péñjissela al coll... per manso.

Un joch de paraulas curiós, qu' espigolo en un pe-riódich francés:

«*Fallières*, es un nom de la regió del Mitj-dia, com ho es també 'l de *Loubet*. Aquest ens vingué del Ró-dano; aquell del Garona. *Fallières* vol dir *Falgueras* y deriva del llatí *Filicaria*, en tant que *Loubet* vol dir petit-lopp.

Y vels'hi aquí que 'l *petit-lopp* se retirará sense haverse menjat las *falgueras*; al contrari, serán las *falgueras* las que 's menjarán al *petit-lopp*.

Barcelona s' ha enterat, contenintse 'l riure, de que aquesta vegada s' han unit tots els elements lli-berals. Ja no hi ha més que un' agrupació que operará baix la presidencia del simpátich Pera Grau. Fins ara 'l Sr. Maristany havia sigut comissari regi de Instrucció pública; en lo successiu será *quefe* del partit liberal monárquich de Barcelona.

Está vist que no pot sortirse de tractar ab criaturas.

La unió dels liberals ha sigut comunicada á Ma-drit ab gran pompa de telegramas y oferiments.

Oferiments que á res obligan, per falta absoluta d' electors. ¿De ahont eis treuran els lliberals mo-nárquichs, quan, despossehits de tota representació en l' Ajuntament, no tenen ni tan sols el medi á que avants apelavan de inventarlos?

La caricatura al extranger

(De Le Chartaert)

posats á portarla lligada com un bè, al escorcador de la reacció!.

Es lo últim que 'ns faltava veure en aqueixa es-pecie de Circo de la decadencia nacional!

L' altre día, á Palma de Mallorca, en mitj de una tormenta desfeta, va caure un llamp sobre una igle-sia, incendiant un altar.

No seria jo qui 'm gastés un céntim pera recons-truhirho, havent caygut el llamp del Cel.

L' Antón Altadill, en un cas semblant, va dirne una de molt graciosa, com todas las sevas.

Una comissió de feligresos de la parroquial iglesia de la Concepció, passa al seu domicili, invitantlo á contribuir á una suscripció pera reconstruhir un tros de claustre, deribat per un llamp.

—¿Y fou realment un llamp el que causá 'l estropici?—preguntá, com si no se 'n sapigués avenir.

—Sí, senyor... Un llamp,—li respongueren.

—Llavors, senyors, no 'm demanin res... Quí ha fet el mal, que se 'l pagui.

No 's dirá que 'l govern de la República francesa deixi de ser considerat ab els católichs.

Ab els seus escándols, al procedirse al inventari en las iglesias, li donaren motius de sobra per usar ab ells la més dura repressió.

Y á pesar de tot, se limitá á remullarlos. De ma-nera que no podrán dir ells que 'ls hi rompés el ba-tisme, sino, pel contrari, qu' encare 'ls ha tornat á batejar.

Si no están contents del respecte que té la Repú-blica no sols á las creencias, sino á las prácticas re-ligiosas, ni may!

A la Diputació de Cáceres passen cosas molt pin-torescas... Siscentas didas figuran cobrar del presu-post, sense que n' existeixi cap, ni un sol bordet dels siscentos que haurian d' amamentar.

Y no cal perseguir als culpables de aquest abús escandalós, porque lo qu' ells dirán:

—Mireu si 'n som de ignocents qu' encare mamém.

No sa' é n' lo que farà en Canalejas, á propósit del projecte de lley de repressió, que amensassa la exis-tencia de las més preuhadas llibertats democráticas.

Més va diria que s' atinguessin á las imposicions de la realtat, dient francament ab l' antich adagi de la terra: «Allá ahont no hi há, fins el rey pert els seus drets.»

¿Qué n' acabas, oh Moret, de fé equilibris tan raras, si al final de la funció per forsa has d' anar de nassos?

La Virgen del Pilar dice que no quiere ser francesa, que més s' estima juntarse ab la gent de 'l Assamblea.

El mérit de 'n Romanones es notable, caballers: ¡parlar tres horas seguidas y al cap-de-vall no dir res!..

A Sant Boy hi ha el manicomi, á Madrid hi ha els diputats: vol dir que, poch més ó menos, venen á estar tants á tants.

Passejant per Algeciras un vellel moro cantava: —¿Quin modo de perdre 'l temps la senyora Diplomacia!

¿Lo de las jurisdiccions me preguntes com está? Pregúntahó á n' en Moret, que crech que tampoch ho sab.

Noy, á Madrid está núvol, comensa á amaní 'l parayguas,

que 'm sembla que vé un xubasco que 's va á ofegar mitja Espanya.

¡Hola! ¿Cansat y aburrit y tot carregat d' enigmas? No m' expliquis pas d' hont vens: ja m' ho penso: d' Algeciras.

Pel camí de Zaragoza ideas venen y van: si 's troban y 's compenetran, ¡qué cosas ne sortirán!

De la presó celular, á jutjar per certas senyas, ben aviat n' haurém de dir el *Palacio de la Premsa*.

¿Sabeu, als menuts de casa, quan monhen massa barrila, qué 'ls dich per ferlos callar? —¡Ay que vé un separatista!..

Tinch una Constitució qu' en rigor sols me fa nosa: per no haverme de servir, caballers ¡qui me la compra?

Els *franchs* baixan... No ho extranyo, es lògich y natural: á Espanya els únichs que pujan avuy son els *solapats*.

Cauchen borrallóns de nen... ¡Brava vista y á bon' horal... ¡Ves si no valdría mes que caygués... un' altra cosa!

¿Qué poch deuen estudiar las Garantías, pobretas! O sinó fixeushi bé; á cada punt las suspenen.

El carro ministerial fa días que no 's belluga: qu' está encallat, ben clá 's ven, lu que no sé es qué 'l detura.

Vaig volgué *estampillá* un pa y 'm van tancar tres senmanas: vaig *estampillá* un milió y ningú m' ha dit paraula.

L. WAR

Diálech: —¿Quina desgracia! ¿Saben el Sr. Salvat? Acaba de morir ara mateix.

—¿De veras?—exclama 'l seu metje —Ell se 'n té la culpa. Hagués pres las píldoras que jo li receptava y qu' ell no volia de cap manera...

—Pero si ha mort atropellat pel tranvía. —Haja mort com haja volgut. Insisteixo en lo ma-teix. Perque aquell que pren las mevas píldoras no surt al carrer en molt temps, y ningú 'l atropella.

Regateig: —¿Quant val aquest corte de vestit?—preguntava una sorda á un botiguer.

—Set pessetas.

—¿Disset pessetas? ¡Si qu' es car! ¿Me 'l dona per tretze?

—No li he dit disset, sino set;—replica 'l botiguer.

—No més que set. ¿Ho sent?

—¡Ah!.. ¿Set?—fa la sorda.—Llavors n' hi dono cinch.

Un malalt va á consultar á un especialista de fa-ma, qui després d' abrumarlo á preguntas y de pal-parlo per tots costats, li diu:

—Home, ¡quina casualitat! Vosté y jo tenim la mateixa malaltia.

El pacient:—Fins á cert punt, me 'n alegro, per-que patintla vosté la coneixerá bé.

—¡Y tal com la conech!

A continuació escriu una recepta y, entre otras moltas cosas recomana al malalt que s' abstingui de fumar. Ab la particularitat de que mentres li fá aquesta recomanació, ell encén un magnífich cigarro de l' Habana.

Sorpresa del client que no pot menos de dirli:—Veig que lo qu' es mal per mí, es bó per vosté.

Resposta del galeno:—S' equivoca. Aquí la qüestió estriba en que jo no faig cas dels metjes.

Un rector de fora juga al tuti ab un dels seus felig-resos, quedantli á deure trenta céntims.

Al dia següent, qu' era diumenje, al fer el sagristé la capta per la iglesia, li diu el feligrés á cau d' orella:

—No 't tiro res á la becina; pero dígal al senyor rector que no 'm deu més que vint céntims.

Un comerciant de mala fé, en vigílias de declarar-se en bancarrota, reunex als seus acreedores:

—Senyors—els diu—no tinch un quarto: no puch pagar á ningú.

Murmuri general.

—Pero vull mereixer la vostra estimació. Primer l' honor que la vida. (Se treu un revolver de la but-xaca). La meva vida us pertany. ¿Voleu que 'm sui-cidi?

—No... no... de cap manera—gemegan els acree-dors.

—Com vulgueu... Pero, en fi, alguna cosa haig de fer per vosaltres. Desd' ara us juro que no 'm torna-reu á veure may més.

Mirantse la comedia de lluny

GUILLÉM D' ALEMÀNIA AL SULTÁN DEL MARROCH:—Tú déixals dir á n' aquests bútxaras d' Algeciras Quan ells hajin acordat lo que 'ls sembli, nosaltres farém lo que 'ns dongui la gana.

—No 'm toquis, creume, Pepeta,
puig dirían pel vehinat...
No dirían, que ja ho diuhen,
que per tú jo estich tocat.

—Jo no 't diré pas més mona,
ni tú mono 'm digas may,
puig ja fan corre que 'ls dos
sempre 'ns tractém d' animals.

—Diuhen que l' amor es cego
y es una mentida aixó,
perque 'm sembla encar que 't veig
abrassada ab en Badó.

—Tots me diuhen que so un boig,
y no 'm canso en cavilar
que á no ser cert lo que diuhen
çócm te podria estimar?

J. MORET DE GRACIA

—¿A qué 't dedicas, Magí?
—A obrir botigas en gran.
—¿Y 't van bé?
—Prou que m' hi van.

—¿Y pots viurehi?
—Molt que sí.
Mira si 'm van be, Peret,
que demá pot ser m' arrambi
á obrí una casa de cambi
en gran escala.

—Ximplet
si no tens una pesseta.
—Cap falta em fa 'l capital;
com tinch lo més essencial...
—¿Qué tens?...

—Una palanqueta.

T. J. PISSARRA

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADAS. 1.ª—Ca te qui sar.
- 2.ª Id. 2.ª—A mar gós.
- 3.ª ANAGRAMA.—Costa—Tosca.

- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—Las Garsas—Iglesias.
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Regina.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—Per Uros á Veracruz.

Han endevinat totes ó part de las solucions corresponents al número anterior, els caballers: José Miralles, Sebastiá Bosch y Roure, Los funiculars de la Fransa Xica, José Tarrés (a) Pep Turné, Srta. Serafina B. y amigas, Un Reig de tres canocsas, En Duardet de Culera (a) Seguidillas Patatero, Raimundo Torroja Valls, Un ferrater y J. Vallés P.

XARADAS

I

—¿Ahónt vas, segona-primera?
—Al Edén. —¿Hónt és aixó?
—Ay, panoli; que tú 't pensas
que 'm mamó 'l dit!

—De debó
ho ignoro.

—No siguis seba;
ja sé que no ets tonto, noy.
—Com vulguis.

—¿Vols que 't ho digui?
—Es lo qu' espero.

—Es un lloch,
hont se canta y hont se balla,
y hont s' hi diverteix tothom.
—Ja m' agrada aquesta cosa.
—¿Tú també cantas?

—Soch tot,
y creume que 'm va molt be.
A voltas algún senyor
per tocarne la segona
em dona un ralet ó dos,
y aixís faig moltes propinas,
que, afeidas al meu sou,
ino 't dich res si 'n tinch de quartos!
Allí 'm diu dos-hú tothom;

ters m' espanta, tres m' apura,
ters me quart-hú, y si algún cop,
las que ballan al tablado,
ensenyan massa la hù-dos,
no 't pensis que m' hi amohini
ni que 'm surtin els colors.
—Y aixó permet ta dos-terça:
—Quinta-doble cosa, noy.
Bona vida, bona hù-quatre...
ly deixa que rodi 'l mon!
—Hú! Jo no ho comportaría!
—No sé perquè.

—Perqué nó.
Aixó está bé per un jove;
pro per 'tú...

—Yes, fastigós,
tú qué saps d' aquestas cosas.
—Lo que sé es que llauras tort,
y que algú ab una hù-dos-doble
y ab un bon invertit-dos
te farà caure al garlito.
—N' estich curada d' aixó!

SAMUEL GRAN É IRURUETA

II

Musical es ma primera.
Y també ho es ma segona.
Lo mateix es ma tercera.
Y ma Tot un poble dona.

A. CARARACH BIOT

TRENCA-CLOSCAS

A GRAELLS SALA

GRAO

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo
títol d' una pesa catalana.

PEP DEL PI

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5.—En la música.
1 3 2 5.—La forsa armada 'n té.
1 2 5.—Quan fa mal temps.
5 2.—Mineral.
4.—Consonant.
1 5.—En la música.
1 3 5.—Parentiu.
4 5 1 5.—En la música.
1 2 5 4 5.—En Espanya n' hi ha.

ENRICH BOFILL

CONVERSA

—Que ja ho sabs Tomás que farás festa demá?
—¿Ah, sí...?

—Sí, noy, y si vols venir junts, anirém á fora.
—¿Ahónt?
—Al poble que 't he dit.

J. CASAS

GEROGLÍFICH

I I I
I
I I I
E
I I I
C
I I I

UN CONSTANTINOPOLITINISAIRE

Caballers: Sebastiá Bosch y Roure, Pep Pó, R. O.,
Lacayo, Pere Romaguera, Joseph Salvá, Un noy de mo-
dos, Manuela Maripepa y Madera de Madrid: No va.

Caballers: Mota, A. Cararach y Miquel Serrats y
Camps: Sí va.

Caballer: J. Costa Pomés: Li acuso recibo de dugas
remesas. Gracías. S' ha recomanat, pero no puch assegu-
rar res.—Joseph Blanch y Fí (Figueras): Aixó es litera-
tura del carrer de 'n Gat y Llépis.—J. Faigues Canals:
Aixó ademés de ser soberanament dolent, es senzillament
porch.—J. Moret de Gracia: No están mal, pero 'ls xis-
tos son de dijous gras, y ara hi ha suspensió; quan ens 'l
hajin alsada, bueno.—Charles de Laviola: Ha suposat
molt bé al creure que lo sobrer va anar al cove. Lo de
avuy no está bé de forma.—A. Prat Arjalaguer: Las se-
vas manxiulas no enganxan ni fiblan.—M.: Tantas gra-
cias per l' envió. Respecte al seu amable oferiment no 'ns
hi podem comprometre. Disposém de tant poch espay!..
Envíhi lo que vulgui.—M. Soler: Aixó ja va millor, en-
care que no va prou bé.—Hermenegildo Parés: No se-
nyor, no n' hi ha cap que serveixi.—Manel Noé: Farém
tria, y veurém.—Florenç Grau y Trias: No pensém pu-
blicarli. Y recordi que 'ls originals no 's tornan.—A. P.,
J. G., Un Leroiste, J. G., Peret de l' Angelina, J. S.,
F. C., y Mercadal: No podem publicar las cartas que 'ns
envían, per diferents motius.—Corresponsal de Centellas:
Repeteixi l' envió de la carta.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer
del Olim, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª